

Final de campanie electorală marcat de incertitudini de ordin legal privind desfășurarea scrutinului, abuz de resurse administrative, cheltuieli neraportate ale concurenților electorali și discurs instigator la ură și discriminare

Misiunea de Observare Promo-LEX a făcut public cel de al cincilea raport de monitorizare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021. Incertitudini de ordin legal privind asigurarea financiară deplină a scrutinului și lipsa unei hotărâri ce ar reglementa transportul organizat al alegătorilor, diverse activități și instrumente de promovare electorală, neraportarea cheltuielilor pentru campania electorală dar și perpetuarea discursului instigator la ură și discriminare sunt câteva dintre subiectele prezentate în acest Raport.

Incertitudini de ordin legal privind desfășurarea scrutinului

MO Promo-LEX constată cu îngrijorare că până la 8 iulie 2021, cu doar trei zile înainte de alegeri, Guvernul nu a asigurat finanțarea deplină a organizării și desfășurării alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021. Acest fapt poate afecta în special calitatea procedurilor din ziua alegerilor, or suma restantă de 22 468,0 mii lei, ce urma să fie aprobată în ședința eșuată a Guvernului din 7 iulie 2021, era destinată acoperirii cheltuielilor pentru plata îndemnizațiilor funcționarilor electorali.

Activitatea Comisiei Electorale Centrale (CEC) din această perioadă a fost una intensă, fiind adoptate 77 de hotărâri privind organizarea și desfășurarea scrutinului parlamentar. Cu toate acestea, Misiunea de Observare Promo-LEX atrage atenția că, în pofida insistențelor repetate ale Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC), CEC nu a aprobat pentru acest scrutin o hotărâre ce ar reglementa

transportul organizat al alegătorilor la secțiile de votare în ziua alegerilor.

În context, vom sublinia că, hotărârea CEC nr. 4390 din 20 octombrie 2020 adoptată pentru alegerile Prezidențiale a avut un caracter disuasiv și a contribuit la diminuarea numărului de incidente de transportare organizată a alegătorilor. Astfel, orice lipsă de acțiune menită să prevină transportarea organizată a alegătorilor, va duce la crearea de premise suplimentare de influențare a integrității procesului electoral.

Realizările și aspectele problematice în activitatea organelor electorale

Comparativ cu alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020, la aceeași etapă a procesului electoral, MO Promo-LEX constată o majorare a numărului de observatori acreditați de către CEC, numărul total al acestora fiind de 2 442 observatori (+249). De cealaltă parte, potrivit datelor furnizate de observatorii Promo-LEX, numărul de observatori acreditați de CECE, din partea concurenților electorali este în descrește cu 60%.

Cu referință la activitatea observatorilor, Promo-LEX a atestat că, aceștia nu au avut acces deplin la listele electorale. Astfel, din totalul de 1 691 SV vizitate în perioada de referință (când listele electorale trebuiau deja să fie la secții), doar 1 276 BESV (75%) la momentul vizitei aveau recepționate listele electorale. Subliniem că doar în cazul a 1 019 SV (80% din 1 276) observatorii au avut acces la listele electorale depline. Printre erorile identificate mai des în liste se numără: prezența persoanelor decedate în liste (120 cazuri), atribuirea eronată a alegătorilor la altă SV din aceeași sau chiar altă localitate (38 cazuri), precum și erori de adrese (22 de cazuri).

Cu referire la stabilirea tirajului buletinelor de vot, pentru

SV deschise în țară, în general, s-a reieșit din numărul de alegători din RSA cu domiciliu/reședință, iar pentru 145 din cele 150 SV de peste hotare, au fost tipărite câte 5 000 de buletine (număr maxim admisibil legal).

În ceea ce privește activitatea BESV constituite peste hotare, MO Promo-LEX constată că la 7 iulie 2021 cel puțin jumătate din birouri sunt completate, contrar prevederilor legale, cu un număr par de membri.

Alte câteva aspecte problematice observate în activitatea birourilor electorale țin de respectarea parțială de către BESV a programului de muncă, precum și nerespectarea în totalitate a măsurilor de protecție în context pandemic.

Activități și instrumente de promovare electorală utilizate de către concurenți

Pe ultima sută de metri, activismul concurenților electorali a crescut continuu, numărul activităților majorându-se cu circa 25% față de perioada precedentă de monitorizare. În același timp, peste hotare au fost constatate cel puțin 31 de întruniri electorale sub forma „agitației față în față” (de trei ori mai multe decât în precedentele două săptămâni de observare), iar pentru alegătorii din regiunea transnistreană nu au fost raportate întruniri electorale. Din totalul de 1 456 activități observate, cele mai multe, ca și în perioada anterioară de observare, revin: PAS – 395 (27%), BECS 226 (15%) și BERU 172 (12%). Cele mai populare activități rămân a fi distribuirea materialelor electorale (52%) și întâlnirile electorale (30%).

Continuă să crească însă și numărul încălcărilor raportate de către observatorii Promo-LEX. Astfel, în perioada de referință (23 iunie – 7 iulie 2021), au fost raportate cel puțin 67 de cazuri ce pot fi calificate drept utilizare a resurselor administrative în scop de promovare electorală, dintre care în 18 cazuri este vizat PDM, în 13 – BECS, câte 11 – PAS și

PPPDA, în 9 – BERU și în 5 cazuri – PPȘ.

Observatorii Promo-LEX au mai raportat cel puțin un caz ce poate fi calificat drept oferire de cadouri cu impact electoral, cu implicarea PACE. La fel, au fost raportate șapte cazuri (câte trei – PAS și BECS, un caz – BERU) de utilizare a imaginii/simbolurilor de stat ale Republicii Moldova sau ale altor state.

Atragem atenția și asupra a patru cazuri de utilizare a publicității electorale fără respectarea cerințelor tipografice (2 cazuri – PACE și câte un caz – PPDA, PUN, BECS), precum și 64 de cazuri de amplasare a publicității în locuri neautorizate.

În perioada de observare, au mai fost raportate cel puțin 3 cazuri ce pot fi calificate drept utilizare a violenței în campania electorală. În toate aceste cazuri au fost implicați concurenții AUR și BECS.

Nu toți concurenții au depus la CEC rapoarte financiare, iar cele depuse sunt incomplete

De la începutul campaniei electorale și până la 2 iulie 2021, doar 19 concurenți electorali din 23 înregistrați, au depus la CEC rapoarte financiare. Totodată, Promo-LEX constată un nivel scăzut al calității informației raportate.

Cei 19 concurenți electorali au declarat venituri totale în valoare de 33 579 929 de lei, dintre acestea, 36% au fost declarate de BERU, 18% – de PAS și câte 12% – de BECS și PPȘ. Astfel, 4 concurenți electorali au raportat 78% din totalul veniturilor, iar ceilalți 11 concurenți electorali – doar 22%. De cealaltă parte, suma cheltuielilor declarate este de 30 459 125 de lei (37% au fost raportate de BERU, 18% – de PAS, 13% – de PPȘ, iar 12% – de BECS). Prin urmare, 80% din totalul cheltuielilor financiare au fost raportate la fel de 4 concurenți, iar alte 20% – de ceilalți 15 concurenți care au prezentat rapoarte la CEC. Principalele destinații ale

cheltuielilor sunt: pentru publicitate electorală (64%) și pentru materialele promoționale (24%).

Totodată, Promo-LEX a estimat pentru toate cele șase săptămâni de campanie electorală, cheltuieli neraportate de cel puțin 10 859 900 de lei. Dintre acestea, pentru BECS – 3 264 762 lei; PPȘ – 2 329 133 lei; PDM – 1 342 712 lei, PAS – 1 007 578 lei, PPPDA – 749 539 lei; BERU – 646 041 lei; PPCC- 573 912 lei; PACE- 361 765 lei; PUN- 260 329 lei; AUR- 187 315 lei; PDCM- 93 001 lei; PPDA – 12 458 lei; PPN- 11 652 lei; V. Valico- 7 498 lei; PVE- 4 280 lei; PS- 3 823 lei; PRM- 2708 lei; MPSN- 793 lei; PPM-600 lei.

Discursul de ură și instigarea la discriminare a luat amploare pe ultima sută de metri a campaniei electorale

Ultima perioadă a campaniei electorale este marcată de o creștere cu 43% a numărului de cazuri de discurs de ură și instigare la discriminare față de perioada precedentă de monitorizare (8-20 iunie 2021). Astfel, din cele 43 de cazuri identificate de către monitorii Promo-LEX, cel puțin 26 de cazuri au fost generate de către 11 candidați incluși pe listele a 8 concurenți electorali: Vasile Costiuc (PPDA) – 6 cazuri; Renato Usatîi (BERU) – 4 cazuri; Fiodor Ghelici (POM) – 3 cazuri; Valeriu Munteanu (AUR) – 2 cazuri; Igor Dodon (BECS) – 2 cazuri; Dorin Chirtoacă (AUR) – 2 cazuri; Victoria Grosu Vremeș (AUR) – 2 cazuri; Andrei Năstase (PPPDA) – 2

cazuri; Iurie Reniță (PUN), Vladimir Voronin (BECS) și Gheorghe Cavcaliuc (PACE) – câte un caz. Suplimentar, un caz l-a avut ca autor pe reprezentantul concurentului PPN, Cristian Rizea.

De cealaltă parte, în cel puțin 10 cazuri, discursul de ură și instigare la discriminare în spațiul public a vizat doi candidați de pe listele BECS: Igor Dodon – în 7 cazuri și Vladimir Voronin – în 3 cazuri. Celelalte cazuri de discurs de ură au afectat membrii și susținătorii ai BECS, PLD, Președinta Republicii Moldova și alți politicieni.

Misiunea de observare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 este desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Consiliului Europei prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create în străinătate”, precum și al Oficiului Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la Chișinău prin proiectul „Suport pentru informarea cetățenilor și observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create alegătorii din regiunea Transnistreană”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

Opiniile exprimate în rapoartele și comunicatele publice ale MO Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor sau partenerilor. Conținutul acestui document poate fi supus revizuirilor redacționale.

În cazul în care apar discrepanțe între textul în limba română și traducerea acestuia în altă limbă, prevalează prevederile stabilite de textul în limba română.

Pentru informații, contactați: Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX; GSM: 069 26 96 84; E-mail: inga.stegarescu@promolex.md